

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Landbruksdirektoratet
Postboks 8140 Dep
0033 OSLO
NORWAY

Deres ref

Vår ref

Dato

14/536-192

15. mai 2018

Fastsettelsesbrev til endringer i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 5

Landbruks- og matdepartementet har i dag fastsatt endringer i forskrift 19.12.2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 5. Landbruksdirektoratet bes gjøre endringene kjent for relevante aktører.

1. Bakgrunnen for endringsforslaget

Endringene gjelder vilkår for distriktstilskudd for frukt, bær og veksthusgrønnsaker, salat på friland og matpotet dyrket i Nord-Norge og er en oppfølging av jordbruksoppgjøret 2017. Det ble da bestemt at tilskuddsgrunnlaget for distriktstilskudd for frukt, bær og grønt skulle utvides, slik at det også skulle kunne gis tilskudd for direktesalg. Bakgrunnen for endringen er beskrevet i Prop. 141 S 2016-2017 kapittel 7.6.2:

«Med en ordning der foretakene er berettiget tilskudd dersom de kan dokumentere omsatt mengde frukt, bær eller grønt ved hjelp av regnskapsbilag, vil større mengder produsert vare være berettiget distriktstilskudd enn i dag. En slik ordning vil eliminere en forskjellsbehandling av omsetningskanaler, og stimulere til at produkter som er av god kvalitet, men som ikke blir kjøpt av omsetningsledd på grunn av form eller størrelse, blir solgt via andre kanaler».

Det framgår av Prop. 141 S 2016-2017 kapittel 7.6.2 at direktesalg av frukt, bær og veksthusgrønnsaker skal inkluderes i tilskuddsgrunnlaget for distriktstilskuddet i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd § 5. Som følge av dette gjelder det ikke lenger et krav om at varene må leveres til godkjent omsetningsledd. Fra og med søknadsåret 2018 gis det tilskudd for omsatt mengde frukt, bær og grønt som har gått til konsum- eller konservermarkedet, uavhengig av omsetningskanal.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Henriette Evensen
22 24 91 69

Det gjelder fortsatt et vilkår om at varene det gis tilskudd for er omsatt. Med omsatt vare menes levering av vare mot vederlag. Når det ikke stilles vilkår om omsetning som rapporteres inn via omsetningsledd er det nødvendig at foretaket kan legge frem salgsbilag som viser mengde vare som er omsatt. Departementet foreslo følgende spesifiserte vilkår for å kunne dokumentere salg av varer som er omfattet av ordningen:

§ 5. Tilskudd til grønt- og potetproduksjon

Det kan gis distriktstilskudd for frukt, bær og veksthusgrønnsaker og salat på friland.

Det kan gis distriktstilskudd for matpotet dyrket i Nord-Norge.

For å motta tilskudd må foretaket ha disponert arealet produksjonen av varene har foregått på, og ha omsatt varene i den perioden som framgår av jordbruksavtalen. Det gis kun tilskudd for førstegangsomsetning av varer. Det gis ikke tilskudd for kassabel vare.

Foretak som selger bearbeidede varer må kunne legge fram produksjonslogg eller resept. Produksjonsloggen skal inneholde antall kg råvare som ble bearbeidet og hvilken mengde ferdigvare dette ga. Resepten skal angi antall kg råvare som inngår i produksjonen av en angitt mengde ferdigvare.

Foretaket må kunne legge frem salgsbilag der omsatt mengde er spesifisert i kg, unntatt for:

a) Varer som har omregningsfaktor fra én mengdeenhet til en annen i medhold av jordbruksavtalen eller forskrift. I disse tilfellene kan begge mengdeenhetene benyttes i salgsbilaget.

b) Bearbeidede varer. I disse tilfellene skal det være samme mengdeenhet i salgsbilaget og i resepten eller produksjonsloggen.

2. Høringsinstansers syn på forslaget

Forslaget ble sendt på høring til instansene listet opp under. Frist for å gi innspill var 4. april 2018.

- Kommunene
- Fylkesmennene
- Landbruksdirektoratet
- Finansdepartementet
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Norges Bondelag
- Norsk Bonde- og småbrukarlag
- Nordgrønt
- Produsentforeningen 1909
- Norges Bær dyrkerlag
- Kontrakt dyrkernes landslag
- Produsentorganisasjonen Ottar
- Bondens marked
- Norsk gartnerforbund
- Gartnerhallen
- Grøntprodusentenes samarbeidsråd

Det er til sammen mottatt 15 hørings svar. De fleste høringsinstansene er i hovedsak positive til forslagene til vilkår. Selve beslutningen om at tilskuddsordningen skal utvides til også å gjelde direktesalg ble gjort i forbindelse med jordbruksoppjøret 2017, og var derfor ikke på høring. Høringsinstansenes innspill knyttet til denne beslutningen vil derfor ikke bli omtalt nedenfor.

Landbruksforvaltninga for Audnedal, Lindesnes, Mandal og Marnardal kommune mener at informasjon om krav til dokumentasjon og innholdet i dette må være gjengitt i søknadsskjema, og videre at kontroll i form av stikkprøver ikke er godt nok da det vil bidra til en svakere forvaltning på dette området.

Fylkesmannen i Buskerud bemerker at regelverket bør være tydelig på om produkter som det ikke mottas vederlag for kvalifiserer for tilskudd. Videre stiller de spørsmål knyttet til produkter som omsettes utenfor den definerte perioden herunder lagervare ved endt omsetningsperiode. Det stilles også spørsmålet om vilkåret om å disponere arealet. Videre viser fylkesmannen i Buskerud til at det er viktig at både søkeren og kommunen som skal kontrollere søknadene gis tydelige regler på hvordan dette skal vurderes. Når det gjelder vilkår om produksjonslogg og resept viser fylkesmannen i Buskerud til at det ikke er sikkert at produksjonslogg og resept vil vise det samme, og at produksjonsloggen antakelig vil kunne gi et bedre bilde av produksjonen enn resepten.

Fylkesmannen i Hordaland mener det vil være vanskelig å kontrollere dokumentasjon på produsert vare. Sort, ferskhet og lagringsvare påvirker behovet for mengde råvare, og i praksis må alle mengder av råvare innenfor et stort intervall godtas. Videre stiller de spørsmål ved om det for noen produkter bør gjelde et generelt krav om produksjonslogg fordi resept ikke er godt nok. Alternativt at det bør spesifiseres på generelt grunnlag når man skal dokumentere med produksjonslogg og når man skal dokumentere med resept. Det vises til at mengde råvare vil være vanskelig å etterprøve, og at produksjonslogg i større grad enn resept vil kunne sannsynliggjøre omregningstallene. Det vises også til at ordet "resept" kan gi misforståelser og at "oppskrift" kan være bedre. Fylkesmannen i Hordaland viser endelig til at det er behov for å ha fokus på kontroll av den nye ordningen, for å bidra til at det blir etablert gode rutiner, og at det er viktig å være oppmerksom på at deler av volumet det blir søkt på er produsert året før.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er positive til forslaget. De viser til at det kan være varer som er produsert men ikke solgt når fristen for å søke og når fristen for etterrapportering av dokumentasjon er ute, og at salgsåret da ikke vil korrespondere med produksjonsåret, noe som bør presiseres hvordan skal håndteres i rundskriv og veiledning. Videre viser de til at det må presiseres om det er tilstrekkelig å dokumentere dagsomsetning eller om hver transaksjon må inneholde mengde i kilo og kroner.

Fylkesmannen i Vestfold er positive til forslaget. Forøvrig mener de at det må gis presise retningslinjer på hva som er god nok dokumentasjon ettersom det er produsenten som må ta

arbeidet og kostnaden med å dokumentere på en slik måte at vilkårene for motta tilskudd er innfridd. Videre viser de til at kontroll av distriktstilskudd bør vektlegges fra forvaltningens side, slik at det blir etablert gode rutiner for innhenting og ivaretagelse av dokumentasjon hos foretakene. Kravene til dokumentasjon og kontroll av denne må være tydelige for både foretak og forvaltning.

Norsk Bonde- og småbrukarlag stiller spørsmål ved om landbrukskontorene er rette kontrollinstans og spør om de innehar både kapasitet og den kompetansen som behøves. Det pekes på skatteetaten som rette instans.

Ulvik Herad er positive til forslaget, men bemerker at de har hatt for liten tid til å gjennomføre en god prosess. De viser til at dokumentasjonen vil kontrolleres i forbindelse med produksjonstilskuddssøknaden. Dokumentasjonen vil, slik *Ulvik Herad* ser det, være en mengde bilag som vil være uoverkommelig å kontrollere. For øvrig viser de til at det meste av salget i Hardanger foregår fra ubetjente salgsboder og at det fortsatt vil være store mengder solgt frukt som ikke blir dokumentert med bilag, og som dermed ikke utløser utbetaling av distriktstilskudd.

3. Departementets vurdering av høringsinnspillene

Departementet kan i utgangspunktet ikke se at resepten vil være å anse som dårligere dokumentasjon enn produksjonsloggen. Bakgrunnen for forslaget om at foretaket kan dokumentere mengden innsatsvare på to ulike måter, var for å dekke ulike behov. I de aller fleste tilfeller vil foretaket ha en resept (oppskrift) som beskriver hvor mye frukt/bær/grønt som benyttes for å lage en gitt mengde bearbeidet vare, for eksempel at man bruker 600 gram bær for å framstille 1 kg syltetøy. I noen tilfeller vil imidlertid ikke foretaket ha informasjon om hvor mye bearbeidet vare en gitt mengde råvare gir. Dette gjelder for eksempel hvis man presser epler til juice eller cider. I disse tilfellene vet ikke foretaket på forhånd hvor mye juice 1 kg epler vil gi, og det vil være vanskelig for foretaket å ha en resept. Det vil derfor være behov for å kunne dokumentere hvor mye juice man faktisk fikk ut av eplene som ble presset.

Den foreslåtte ordlyden må forstås slik at det vil være ulike tilfeller for når foretaket skal bruke resept og når det skal brukes produksjonslogg. Første og andre setning i § 5 fjerde ledd må sees i sammenheng. Forslaget lyder «*Produksjonsloggen skal inneholde antall kg råvare som ble bearbeidet og hvilken mengde ferdigvare dette ga. Resepten skal angi antall kg råvare som inngår i produksjonen av en angitt mengde ferdigvare*».

I de tilfellene der foretaket på forhånd vet hvor mye ferdigvare de får ut av innsatsvaren, og produserer varen i henhold til oppskriften kan anvendt innsatsvare dokumenteres med resept. Dersom foretaket ikke bruker en oppskrift som angir både hvor mye innsatsvare som skal benyttes og hvor mye ferdigvare dette gir, må foretaket dokumentere bruken med en produksjonslogg.

Ettersom produksjonslogg skal angi den faktiske anvendte mengden råvare kan imidlertid også foretak som produserer ferdigvare etter oppskrift *velge* å bruke en produksjonslogg for å dokumentere mengden innsatsvare dersom de finner det mer hensiktsmessig.

Alternativet, slik departementet ser det, er å kreve at alle foretak må kunne dokumentere anvendt innsatsvare med produksjonslogg. For foretak som bruker samme resept hver gang de produserer ferdigvaren anses imidlertid et slikt krav som unødvendig byrdefullt. I stedet for å ha én resept, måtte foretakene i så fall ha dokumentert produksjonslogg for hver gang man produserer ferdigvare.

Når det gjelder innspill knyttet til reseptens reliabilitet viser departementet for øvrig til at den skal inneholde samme informasjon som produksjonsloggen.

For både vilkår om disponering av arealene produksjonen foregår på og hvorvidt produkter som det ikke mottas vederlag for kvalifiserer for tilskudd, viser departementet til at gjeldende regelverk er foreslått videreført, jf. høringsnotatet:

"Departementet foreslår at dagens vilkår om at foretaket må disponere arealene produksjonen har foregått på videreføres i en noe annen form, for å tydeliggjøre bestemmelsen. Slik ordlyden lyder i dag står «disponere» i nåtid, noe som gjør at det er naturlig å tolke bestemmelsen slik at foretaket må disponere arealet på tidspunktet det søker tilskudd. Ordlyden foreslås endret slik at vilkåret står i fortid, samt at det presiseres at foretaket må ha disponert arealet i den perioden varene blir produsert. Departementet foreslår også at det presiseres i ordlyden at det kun skal gis tilskudd for varene ved førstegangsomsetning.

Det er i utgangspunktet ikke behov for en regel som avskjærer tilskudd for vare som kasseres, ettersom det er et vilkår at varen omsettes og det allerede følger av jordbruksavtalen pkt. 6.5.1 at varen må gå til konsum eller konservermarkedet. Departementet foreslår likevel å videreføre en regel av samme karakter også i forskriften. Dette vil underbygge at omsetningen er reell, og avgrense mot fiktivt salg av varer med dårlig kvalitet. Med någjeldende ordlyd kan det være uklart på hvilket tidspunkt kasseringen av en vare får betydning for tilskuddet. En mer treffende ordlyd for å sikre reell omsetning er at det ikke gis tilskudd for kassabel vare. Med en slik ordlyd er det likegyldig om eller når varen er kassert. En vare som ikke er av god nok kvalitet på omsetningstidspunktet er en kassabel vare, og vil ikke kunne gi grunnlag for tilskudd."

Som det fremgår av sitatet over er det ikke foreslått materielle endringer i bestemmelsen, og departementet finner heller ikke at det er behov for slike endringer basert på høringsinnspillene.

4. Konklusjon

Forslaget som ble sendt på høring fastsettes og vil ha virkning for salgssesongen 2018.

Med hilsen

Viil Søyland (e.f.)
avdelingsdirektør

Henriette Evensen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer